

Słowo od Redaktora Tematycznego

Przekazując w Państwa ręce numer tematyczny kwartalnika „Law • Education • Security”, chciałabym zwrócić uwagę na znaczenie nauk o zarządzaniu i jakości w codziennym funkcjonowaniu formacji mundurowych, a w szczególności Służby Więziennej.

Zarządzanie jest podstawowym procesem w każdej organizacji. Bez względu na charakter oraz sposób prowadzenia działalności, każda jednostka realizuje zadania w oparciu i planowanie, organizowanie, przeprowadzenie, w tym motywowanie oraz kontrolę. Wymienione powyżej funkcje są charakterystyczne dla zarządzania.

Dorobek nauk o zarządzaniu i jakości jest od wielu lat rozwijany w oparciu o praktykę biznesową, która ma bezpośredni wpływ na rozwój teorii. Bardzo duży wkład merytoryczny w dyscyplinę miały korporacje transnarodowe, które działając w środowisku globalnym, o wysokiej sile konkurencyjnej, poszukiwały i wdrażały nowe, bardziej dostosowane modele biznesowe.

Dynamicznie zachodzące zmiany w otoczeniu makro, przejawiające się w kryzysach gospodarczych, konfliktach zbrojnych, zmianach generacyjnych, rozwoju technologii oraz rosnącego konsumpcjonizmu doprowadzają do destabilizacji światowych rynków. Podobnie jest w skali mikro, gdzie wysoka konkurencyjność, nasycone rynki zbytu, zanik lojalności i duża zmienność klientów skutkują szybko starzejącymi się produktami oraz trudnościami w funkcjonowaniu branż. Turbulencje zewnętrzne mają bezpośredni wpływ na funkcjonowanie organizacji, co prowadzi do konkluzji, że ostatnie lata są nieporównywalnie trudniejsze dla współczesnych podmiotów gospodarczych.

Powyżej przytoczone przykłady zmian mają również wpływ na prowadzenie działalności przez organizacje o charakterze totalnym. Organizacja totalna nie jest typowa i nie wszystkie zasady zaczerpnięte z podmiotów biznesowych mają tu swoje uzasadnienie.

Głównym czynnikiem odróżniającym jest silna centralizacja władzy, której wierzchołek strategiczny zlokalizowany jest poza obrębem organizacji,

mianowicie w instytucji nadrzędnej, która decyduje między innymi o sposobie finansowania. Organizacje totalne działają również w oparciu o przepisy prawa, które narzucają rozwiązania i sposób funkcjonowania podmiotów, co znacznie ogranicza samodzielność w podejmowaniu decyzji osobie kierującej organizacją. Pomimo zdecydowanych różnic występujących pomiędzy organizacjami biznesowymi i totalnymi, mechanizmy działania, podejmowania decyzji oraz zarządzania są podobne.

Służba Więzienna jest formacją o kluczowym znaczeniu w utrzymaniu bezpieczeństwa Państwa. Przed formacją pojawiają się podobne wyzwania, jak w przypadku organizacji wolnorynkowych, chociażby w zakresie poszukiwania osób do pełnienia służby. Postępujące zmiany pokoleniowe objawiające się innym rozumieniem wartości oraz percepcji rzeczywistości, doprowadziły do braków kadrowych wśród funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Służba Więzienna jako formacja stoi przed następującymi wyzwaniami:
zachęcanie młodych osób do podjęcia służb;

- motywowanie funkcjonariuszy do pełnienia służby z zachowaniem norm i standardów etyki i odpowiedzialności;
- motywowanie do pozostania w służbie funkcjonariuszy, którzy uzyskali prawa emerytalne, w celu powstrzymania utraty kapitału intelektualnego organizacji;
- przygotowanie planu zagospodarowania *know-how* „młodych emerytów”, by po ich przejściu na emeryturę było możliwe dalsze korzystanie z ich wiedzy, umiejętności oraz doświadczenia zawodowego (*silver economy*);
- świadome zarządzanie wizerunkiem formacji poprzez podejmowanie odpowiednich działań komunikacyjnych;
- optymalizacja kosztów działalności operacyjnej poprzez zastosowanie nowych technologii informatycznych oraz osiągnięć w zakresie sztucznej inteligencji;
- przygotowanie infrastruktury na wymogi związane z zero emisyjnością.

Wskazane powyżej obszary są ważne w kontekście funkcjonowania formacji, dlatego powinny być przedmiotem badań specjalistów z zakresu nauk o zarządzaniu i jakości.

Podejmowane działania przez funkcjonariuszy Służby Więziennej wymagają wiedzy i umiejętności z dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości, dlatego dostarczanie publikacji w tym zakresie jest użyteczne i może ułatwić pełnienie służby na wszystkich szczeblach organizacji totalnej.

Zamieszczone artykuły są efektem I Międzynarodowej Konferencji Naukowej - Współczesne zarządzanie w służbie organizacji, która odbyła się we wrześniu 2024 r. w Kampusie Mundurowym Akademii Wymiaru Sprawiedliwości w Kaliszu. Spotkanie miało charakter interdyscyplinarny, czego odzwierciedleniem są zamieszczone w numerze teksty.

Tematyka konferencji poruszała kwestie związane z zarządzaniem, bezpieczeństwem, finansami, nowymi technologiami. Różnorodność podejść prezentowana przez autorów może być źródłem inspiracji do poszukiwania optymalnych rozwiązań dla Służby Więziennej oraz innych formacji mundurowych. Zgodnie z tytułem konferencji, zarządzanie ma służyć każdej organizacji i być pomocne w osiąganiu założonych celów strategicznych, bez względu na rodzaj i formę organizacyjno-prawną analizowanego podmiotu. Niektóre z wyzwań są ponad podziałami typologicznymi, dlatego warto poszukiwać rozwiązań na styku dyscyplin. Niestandardowość współczesnych zagrożeń wymaga podejścia uniwersalnego i nastawionego na współpracę, co może zagwarantować osiągnięcie przewagi konkurencyjnej oraz efektu synergii.

Nauki o zarządzaniu i jakości są wspólnym mianownikiem wszystkich podejmowanych działań, które mogą pomóc w dążeniu do doskonałości współczesnej organizacji totalnej.

dr Katarzyna Adamiak, prof. AWS